

Treći broj časopisa u 2006. godini posvećen je arhivima u Essenu i uz nedostatak osoblja, njihovom najvećem problemu, nedostatku prostora. Od 2002. rješenje se traži u dogovoru s gradskom upravom, i iako se radilo o vremenski dugotrajnom procesu, neki su prijedlozi već prihvaćeni i u fazi su realizacije. Gradski arhiv u Essenu (o kojem prvi pisani zapis potječe iz 13. st.), preseljen je prije 40 godina iz Gradske vijećnice u stan rabina u sklopu stare sinagoge koju su tijekom Drugog svjetskog rata nacisti zapalili, a grad nakon završetka rata kupio. Budući da su spremišta zgrade prenatrpana, gradsko je vijeće odlučilo da se arhiv preseli u prostraniji objekt bivše škole izgrađene 1906. (spomenik kulture na Bismarckplatzu). U podrumu i prizemlju bit će smještene funkcionalne prostorije (čitaonica, predavaonica, uredi, laboratoriji), a ostatak zgrade bit će pretvoren u spremišta za 17.000 d/m gradiva (K. Wisotzky, *Das Stadtarchiv Essen*). Sličnu sudbinu doživio je i Njemački muzej plakata u Essenu. Muzej, utemeljen 1969., spada u najveće zbirke plakata u Europi (340.000 plakata od sredine 18. st. do danas). Kako je zbirka rasla, nedostatak spremišnog prostora ugrozio je i sam opstanak muzeja. Konačno, 2004. godine odlučeno je da se zbirka preseli u prostorije Zollvereina, bivše koksare koja se nalazi na listi svjetskog kulturnog blaga pod zaštitom UNESCO-a, a u čijim se halama pod pokroviteljstvom grada Essena održavaju mnogobrojna kulturna i znanstvena događanja (R. Grohnert, *Deutsches Plakat Museum Essen (DPM)*).

Ne samo gradski, već i crkveni arhivi bore se s nedostatkom prostora. Površinski najmanja biskupija u Njemačkoj, Biskupija u Essenu, osnovana je 1958. godine. Arhiv biskupije smješten je u zgradi biskupijskog ordinarijata (2.000 d/m), ali zbog problema s prostorom zatražio je dodjelu vanjskog spremišta, na što biskupija još nije reagirala (U.R. Kanther, *Das Bistumarchiv Essen*).

U četvrtom broju razrađuje se gotovo nezaobilazna tema svakog broja *Archivara* tijekom posljednja dva desetljeća, projekti digitalizacije i pohrane elektroničkih zapisa.

Ulrich Nieß, Michael Wettengel i Robert Zink (*Digitalisierung von archivischem Sammlungsgut. Empfehlung der Bundeskonferenz der Kommunalarchive beim deutschen Städtetag*), na primjeru njemačkih gradskih arhiva razrađuju opće preduvjete, tj. financijske, kadrovske i tehničke pretpostavke za digitalizaciju arhivskoga gradiva. Prema autorima, najteži je zadatak, i uopće glavni preduvjet svakog takvog projekta, analiza postojećeg stanja arhivskoga gradiva te zahtjeva i očekivanja korisnika, a na temelju koje se onda pristupa izradi plana i programa digitalizacije. Takvi projekti osiguravaju pristupačnost gradiva, brzinu u pronalaženju potrebnih podataka i izradi preslika te zaštitu originala, ali zahtijevaju i održavanje tehničke opreme i digitaliziranog gradiva, redovitu migraciju na nove nosače zapisa i formate pohrane i dovoljan broj osposobljenih djelatnika koji sudjeluju u procesu izrade planova i tehničke provedbe digitalizacije.

Iz istih razloga (brzina u pristupu i obradi, aktualnost podataka, mogućnost pretraživanja na Internetu, povezanost s regionalnim, nacionalnim i međunarodnim portalima), Njemačko društvo za znanstvena istraživanja financira nekoliko projekata pretvaranja analognih obavijesnih pomagala u digitalne u Saveznom arhivu Njemačke, Glavnom državnom arhivu u Düsseldorfu i Zemaljskom arhivu u Nordrhein-Westfalenu. Kriterij za utvrđivanje prioriteta u izboru obavijesnih pomagala bio je intenzitet korištenja i funkcionalna povezanost gradiva (Ulrich Fischer, Wilfried Reininghaus, *DFG-Vorstudie "Retrokonversion archivischer Findmittel", Die wichtigsten Ergebnisse des Projekts*).

Prvi broj časopisa u 2007. gotovo u cijelosti sadrži izvješća sa 76. njemačkog dana arhiva održanog u Essenu (rujan 2006.), čija je okvirna tema bila »Arhivi i javnost«. U osam radnih skupina (1. državni arhivi, 2. gradski, 3. crkveni, 4. i 5. obiteljski i gospodarski, 6. politički arhivi i arhivi udruga i udruženja, 7. i 8. medijski, visokoškolski i arhivi znanstvenih ustanova), predstavljena su izlaganja o radu i komunikaciji s korisnicima i sa stvarateljima arhivskoga gradiva (prisutnost na Internetu, izdavačka djelatnost, promidžbeni materijal, kulturni, obrazovni i savjetodavni rad arhiva).

Elektronički zapisi i njihova pohrana te suradnja arhiva i javne uprave u procesu njihovog nastajanja, tema su priloga Thekle Kluttig (*10 Jahre Arbeitskreis "Archivierung von Unterlagen aus*

digitalen Systemen" – Bilanz und Ausblick). Autorica opisuje rezultate rada Radne skupine »Arhiviranje zapisa digitalnih sustava«, neslužbenog udruženja arhivista državnih i gradskih arhiva koji rade s elektroničkim zapisima. Radna je skupina ustrojena kao tzv. mreža znanja za razmjenu podataka i iskustava, ali i s ciljem približavanja konkretnih rezultata svog rada široj stručnoj publici objavljivanjem zbornika s godišnjeg savjetovanja u tiskanom ili online-izdanju. Što se tiče financija i kadrova, Radna se skupina u potpunosti oslanja na dragovoljni rad svojih članova. Nakon desetogodišnjeg rada, najveći su izazovi rada s elektroničkim zapisima, prema njezinom mišljenju, sadržani u sljedećem pitanju: imaju li arhivi uopće ikakvu strategiju za rad s elektroničkim zapisima (od tehničke opremljenosti do osposobljenosti arhivista za rad s njima), a koji će s obzirom na broj stvaratelja koji ih već desetljećima stvaraju, ubrzo biti predmetom preuzimanja, obrade i korištenja u arhivskim ustanovama?

Danijela Marjanić